

Carbon Farming: betere bodem, beter klimaat

Carbon Farming (CF) gebruikt koolstofbewuste landbouw om klimaatverandering tegen te gaan, de landbouwgrond te verbeteren en als aanvullende bron van inkomsten voor agrarische ondernemers. Door koolstofsekwestratie (CS) op boerderijen wordt CO₂ uit de lucht vastgelegd in de bodem. Dit project is onderdeel van Interreg North Sea Region (NSR) en heeft 7 partners uit 4 landen: Nederland, België, Duitsland en Noorwegen. Het project verbetert de samenwerking tussen boeren en partijen binnen én buiten de voedselketen, om zo de hele samenleving te laten profiteren van aangepaste landbouwtechnieken. Het project is een half jaar verlengd, tot februari 2022. Over extra verlenging wordt nog gesproken.

Profiteren van elkaars kennis

Het idee kwam van stichting [Bionext, gevestigd in Ede](#). Bionext is de brancheorganisatie voor de biologische sector en werkt met alle schakels in de productieketen, van boer tot consument. [ZLTO](#) is zeer ervaren met Interreg en sloot zich aan als projectpartner. Met hulp van consultancy Reeleaf dienden ze het projectvoorstel in. ZLTO werd leadpartner. Heleen Klinkert, projectleider bij Bionext: “Bionext had al ervaring met projecten gericht op koolstofvastlegging en de keten betrekken. We liepen daarmee een paar stappen voor op de andere partners. Maar wij profiteren ook van hun kennis. Het Duitse kennisinstituut levert bijvoorbeeld een grote bijdrage op het gebied van onderzoek. Zo draagt elke partner op basis van eigen kennis iets bij aan het project.”

Kansen voor lokale ondernemers

Door het project wordt er waardevolle kennis en ervaring opgedaan voor de ontwikkeling van beloningsmodellen voor koolstofbewuste landbouw. “Carbon Farming staat hoog op de agenda van de Europese Commissie. En we doen heel veel praktijkervaring op. Er werd al langer onderzoek gedaan naar de technieken, maar door 15 proefprojecten leerden we veel over het betrekken van ketenpartijen binnen en buiten de voedselketen.” Ze deelden hun kennis via filmpjes, factsheets en bijeenkomsten, ter inspiratie van andere initiatiefnemers.

Verder werken de partners aan verschillende verdienmodellen waarmee binnen een productieketen de vastlegging van koolstof kan worden beloond. “Vooral de kansen voor lokale ondernemers vind ik belangrijk. En ook dat mensen buiten de sector met nieuwe ogen naar de landbouw gaan kijken, als mogelijk onderdeel van de oplossing van het klimaatprobleem. ZLTO is bijvoorbeeld een proefproject gestart met windpark [Krammer](#). Met een deel van de opbrengsten van dit park worden lokale boeren beloond die maatregelen nemen om meer koolstof vast te leggen in de bodem. Gemeente Beernem in België wilde de CO₂-uitstoot van hun dienstauto's vastleggen met projecten van lokale boeren. Dat is goed gelukt. Zo vonden we een nieuwe manier om de landbouw in te zetten bij de bestrijding van klimaatverandering én kansen voor ondernemers.”

Vliegreis compenseren en kippen beschermen

Bionext organiseert jaarlijks de Bio-beurs, die in 2021 in het teken stond van het thema 'klimaat'. Ze berekenden de CO₂-uitstoot van deze beurs en maakten afspraken met 3 biologische boeren uit de regio die de tonnen koolstof met sekwestratie compenseerden. Een andere casus was het compenseren van een vliegreis naar India. "Ik vond via Twitter een Gelderse, biologische pluimveehouderster die de CO₂ wilde vastleggen. Dit deed ze door 80 walnootbomen te planten op het buitenterrein van de kippen. Een win-winsituatie: de bomen leggen CO₂ vast én bieden bescherming aan de kippen."

Aanpak in andere landen

Samenwerken met buitenlandse partners leverde Bionext veel nieuwe contacten op, die de stichting actief inzet voor leden. "Die contacten zijn natuurlijk ook belangrijk voor toekomstige projecten, in Interreg of in andere EU-fondsen. Met zo'n Europees project krijg je meer bekendheid en leer je veel over de aanpak in andere landen. Geen enkel land volgt precies dezelfde agenda of dezelfde aanpak, en vaak zitten zij ook in verschillende fases. Ik was positief verrast door de Franse aanpak en regels. Daar speelt de overheid een actieve rol in de ontwikkeling van een koolstofmarkt. In Nederland wordt dat aan de markt overgelaten. Boeiend om uit te vinden hoe die verschillende methodes werken, wat de voor- en nadelen zijn en wat de redenatie daarachter is."

Laat u ondersteunen

Een goede planning maken is lastig. "Jaren van tevoren aangeven wat het resultaat of de impact zal zijn is moeilijk en beperkend bij een innovatief project waarbij je bij elke stap nieuwe inzichten krijgt. We hadden bijvoorbeeld graag directer ingespeeld op de nieuwe plannen van de Europese Commissie, bijvoorbeeld de [Farm-to-Fork-strategie](#). Interreg is daarom misschien meer geschikt voor minder innovatieve projecten, waar het meer om opschaling gaat. Burgerparticipatie wordt steeds meer een aandachtspunt, dus projecten met een regionale aanpak zoals deze lenen zich voor een Interreg-project." Een ander lastig punt: Interreg vraagt veel administratieve taken. "Logisch, want je geeft belastinggeld uit. Ieder half jaar een inhoudelijke en financiële rapportage maken kost een

hoop tijd. Mensen die nog nooit zo'n project hebben gedaan, raad ik aan externe ondersteuning te regelen, zowel bij het schrijven van een goed voorstel als bij de administratie." Zelf maakte Bionext daarbij gebruik van de diensten van [Reeleaf](#). In de uitvoering wordt het project goed ondersteund door het JS (*programmabureau van Interreg*). "De medewerkers denken graag mee. Ook het [RVO](#) hielp in de indieningsfase van het voorstel, dat was heel fijn."